

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖЕНО"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

Микола АФАНАСЬЄВ

Світовий ринок туристичних послуг і міжнародні економічні відносини

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **24 «Сфера обслуговування»**
Спеціальність **242 «Туризм»**
Освітній рівень **Перший (бакалаврський)**
Освітня програма **Туризм**

Статус дисципліни **базова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри
туризму

Олена СУЩЕНКО

Харків
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри туризму
Протокол № 1 від 26.08.2020 р.

Розробники:
Тимошенко К.В., к.е.н., доц. кафедри туризму

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

Актуальність всебічного дослідження туристичного ринку зумовлена його багатогранністю та суспільною значущістю. Основна увага в дослідженнях явищ і процесів, пов'язаних з туризмом, приділяється питанням економіки та організації, правовим і екологічним аспектам функціонування туризму. Третина світової торгівлі послугами припадає саме на туризм. Світова туристична індустрія забезпечує понад 10 % світового валового національного продукту. Туризм постійно та активно впливає на ряд важливих галузей національних економік, таких як транспорт, будівництво та архітектура, зв'язок, готельний і ресторанний бізнес, сільське господарство, страховий бізнес, виробництво товарів народних промислів тощо. Значним і помітним є його вплив і на економіку нашої держави. Внаслідок постійного зростання суспільного інтересу до туристичного бізнесу підвищується і значення докладного вивчення аспектів розвитку світового ринку туристичних послуг та міжнародних економічних відносин.

Вивчення світового ринку туристичних послуг та міжнародних економічних відносин дає студентам наукове розуміння особливостей формування та спрямування міжнародних туристичних потоків, а також їх значення для розвитку національних економік та використовувати здобуті знання у своїй практичній діяльності, що пов'язана з туристичним бізнесом.

Навчальна дисципліна "Світовий ринок туристичних послуг і міжнародні економічні відносини" є нормативною навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього рівня "бакалавр" спеціальності 242 "Туризм" для всіх форм навчання.

Мета навчальної дисципліни:

Метою вивчення дисципліни "Світовий ринок туристичних послуг і міжнародні економічні відносини" є сформувані у студентів теоретичні знання і практичні навички у сфері знань про туристичні ринки світу, що передбачає ознайомлення з різноманітними туристичними формальностями для виїзду українців закордон та прийняття іноземців нашою державою, туристичної ситуації та політики окремих держав і регіонів світу, географією туристичних ринків світу та перспективами розвитку стратегічно важливого для нашої держави міжнародного туризму.

Курс	2	
Семестр	1	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	24
	семінарські, практичні	24
Самостійна робота		102
Форма підсумкового контролю	іспит	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Пререквізити	Постреквізити
Навчальна практика «Університетська освіта»	Географія туризму
	Організація туристичних подорожей
Основи туристичної діяльності	Економіка рекреації і туризму

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Знання про історичні аспекти розвитку туризму на планеті, основні чинники розвитку і методи вивчення цього виду господарської діяльності	виявляти проблеми в функціонуванні туристичних ринків, здійснювати збір необхідної інформації та приймати оптимальні управлінські рішення
Вміння аналізувати та узагальнювати особливості та принципи міжнародного та державного регулювання руху факторів виробництва і міжнародної торгівлі	навички забезпечення практичних рішень щодо визначення особливостей державного та міжнародного регулювання руху факторів виробництва і торгівлі товарами та послугами
Вміння обґрунтовувати господарські рішення з урахуванням впливу чинників зовнішнього середовища на розвиток туристичних ринків	здатність визначати специфіку та потенціал туристичних ринків та використовувати знання для оцінювання впливу туристичної галузі на економіку регіону та країни
Знання щодо технологій розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень заснованих на знанні специфіки соціально-економічного розвитку туристичних ринків	здатність аналізувати і розробляти оптимальний маркетинговий комплекс з метою задоволення потреб туристів ефективнішим, ніж конкуренти способом
Вміння проводити оцінку інвестиційного клімату в країні та визначати фактори його формування	здатність визначати принципи законодавчого забезпечення і багаторівневого регулювання, організацію та управління туристичним бізнесом у світовому і національному масштабі
Знання та вміння щодо розробки методичних підходів до оцінки поточного стану та прогнозування тенденцій розвитку основних форм МЄВ	здатність визначати та обґрунтовувати фактори формування національної гео економічної моделі, визначати ефекти міжнародної економічної інтеграції, аналізувати передумови та доцільність участі країн в інтеграційних процесах

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Теоретико-методологічні засади формування світового ринку туристичних послуг

Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Світовий ринок туристичних послуг і міжнародні економічні відносини»

1.1. Історичні передумови виникнення поняття «Світовий ринок». Основні терміни та визначення

Поняття світового ринку. Різні підходи до визначення ринку туристичних послуг. Чинники, що впливають на формування світового ринку туристичних послуг. Ринок як форма організації споживання: класифікація, структура, ієрархія. Загальна схема взаємодії ринкових сторін. Структура світового ринку. Ринок послуг як складова світового ринку.

1.2. Сутність та структура світового туристичного ринку.

Структура невиробничої сфери. Поняття «послуги». Основні класифікації послуг. Специфічні ознаки послуги. Класифікаційні групи послуг. Ринок послуг у структурі світового господарства. Особливості сфери послуг на сучасному етапі економічного розвитку. Специфіка туристичної послуги, характерні ознаки туристичного ринку.

1.3. Територіальна структура туристичного ринку.

Взаємодія туристичного ринку і території. Поняття туристичної діяльності. Стадії туристичного обслуговування. Таксономічна система рекреаційних районів. Територіальна структура туристичного ринку. Механізм формування та функціонування місцевого туристичного ринку.

Тема 2. Сутність та класифікаційні ознаки світового туристичного ринку

2.1. Економічне та географічне визначення поняття міжнародного туристичного ринку.

Глобальний, регіональний та локальний рівні формування міжнародного ринку туристичних послуг. Класифікація міжнародних туристичних ринків за цілями подорожей. Туризм з метою відпочинку і розваг. Структура міжнародного ринку ділового туризму: бізнес-туризм, конгресно-виставковий туризм, інсентивтуризм.

2.2. Суб'єкти міжнародного туристичного ринку:

виконавці туристичних послуг (готелі, ресторани, транспортні компанії, екскурсійні бюро) - посередники (туроператори, турагенти) - споживачі (туристи).

Проблеми сегментування міжнародного ринку туристичних послуг. Критерії виділення ринкового сегменту: міжгрупова гетерогенність, гомогенність, вимірність, ємність, доступність для фірми. Здійснення сегментування міжнародного туристичного ринку за географічними, демографічними та соціально-економічними ознаками. Вікові групи подорожуючих (класифікація WTO). Психологічне сегментування. Загальні та специфічні мотиви туристичних поїздок.

2.3. Фактори формування туристичного попиту

Кількісні та вартісні показники вимірювання обсягів туристичного попиту. Інтенсивність та частотність туризму. Властивості туристичного попиту: динамізм, комплексність, еластичність, сезонність. Сучасні тенденції у туристичному попиті, та його соціально-економічні модифікації. Психологічні особливості нового типу масового споживача туристичних послуг.

Тема 3. Міжнародна торгівля товарами та послугами

3.1. Міжнародна торгівля, її методи та показники

Сутність міжнародної торгівлі та її місце в системі міжнародних економічних відносин. Історичні передумови та основні чинники виникнення міжнародної торгівлі. Етапи розвитку міжнародної торгівлі. Структура міжнародної торгівлі. Форми міжнародної торгівлі. Методи міжнародної торгівлі (прямий та непрямий методи). Показники розвитку міжнародної торгівлі.

3.2. Міжнародна торгівля та її особливості на сучасному етапі

Система регулювання міжнародної торгівлі та її основні рівні. Тарифне регулювання міжнародної торгівлі. Сутність, призначення, функції та види мит. Економічні наслідки введення мита. Нетарифне регулювання міжнародної торгівлі. Кількісні, приховані та фінансові обмеження як метод регулювання міжнародної торгівлі. Сутність торговельної дискримінації.

3.3. Зовнішня торгівля України товарами та послугами за 2018 рік

Етапи розвитку міжнародної торгівлі в Україні. Кон'юнктурна оцінка сучасного стану вітчизняного ринку міжнародного туризму. Стримуючі фактори розвитку іноземного туризму в Україні. Рекламування національного туристичного продукту на зарубіжних ринках. Статистичні показники розвитку ринку міжнародної торгівлі товарами та послугами в Україні.

Тема 4. Світова валютна система. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс

4.1. Сутність валютних курсів на міжнародному ринку

Визначення курсу національної та іноземної валюти. Міжнародний обсяг ринків боргового капіталу за видами валют. Валюта за видами використання. Способи розрахунку валютного кошика. Визначення валютного курсу – котирування. Аналіз динаміки валютних курсів.

4.2. Типи розрахунку валютних курсів

Номінальний обмінний курс. Реальний обмінний курс. Індекс реального валютного курсу. Кросс-курс та тривалютний арбітраж.

4.3. Типи валютних курсів відповідно до ступеня гнучкості

Фіксований обмінний курс. Гнучкі або вільно плаваючі валютні курси. Компромісні валютні курси. Попит та пропозиція на іноземну валюту. Залежність ціни від зміни валютного курсу.

Тема 5. Місце України на ринку міжнародного туризму

5.1. Статистичні показники розвитку ринку міжнародного туризму в Україні.

Кількісні та вартісні показники вимірювання обсягів туристичного попиту. Інтенсивність та частотність туризму. Властивості туристичного попиту: динамізм, комплексність, еластичність, сезонність. Сучасні тенденції у туристичному попиті, та його соціально-економічні модифікації.

5.2. Національний туристичний ринок України.

Етапи розвитку міжнародного туризму в Україні. Кон'юнктурна оцінка сучасного стану вітчизняного ринку міжнародного туризму. Стримуючі фактори розвитку іноземного туризму в Україні. Рекламування національного туристичного продукту на зарубіжних ринках. Статистичні показники розвитку ринку міжнародного туризму в Україні.

5.3. Проблеми і перспективи ринку туризму в Україні

Співробітництво України з іноземними країнами в галузі міжнародного туризму. Система міждержавних угод і домовленостей. Вступ України до Всесвітньої туристичної організації: Рада по туризму країн СНД. Пріоритетні заходи державної політики щодо стимулювання іноземного туристичного потоку в Україну. Напрями подальшого розвитку вітчизняного ринку міжнародного туризму.

Тема 6. Світове господарство та особливості його розвитку

6.1. Світове господарство як цілісна економічна система.

Теоретичні підходи щодо визначення сутності світового господарства. Субстанціональна основа світового господарства. Кількісний та якісний аспекти аналізу світогосподарських зв'язків. Ознаки світового господарства як цілісної економічної системи.

6.2. Структура світового господарства.

Основні структурні елементи світового господарства. Суб'єкти світового господарства та рівні їх економічної взаємодії. Критерії виділення підсистем світового господарства. Основні типи країн і їх економічні об'єднання в міжнародній економіці. Стандартні класифікації країн у міжнародній економіці.

6.3. Рівень економічного розвитку країни і її участь у світовому господарстві.

Причини нерівномірності економічного розвитку країн в сучасній міжнародній економіці.

6.4. Протиріччя у світовому господарстві.

Джерела виникнення протиріч у світовому господарстві. Види протиріч: зовнішні, внутрішні. Особливості механізму вирішення протиріч між суб'єктами міжнародних економічних відносин.

Змістовий модуль 2

Аналіз світового туристичного ринку

Тема 7. Методика дослідження національного туристичного ринку

7.1. Особливості ринку туристичних послуг

Поліструктурність туристичного ринку. Сучасна класифікація туризму. Класифікаційні ознаки туристичного ринку. Типологічні ознаки національних туристичних ринків. Характеристика типів національних туристичних ринків

7.2. Методика дослідження туристичного ринку макrorівня

Визначення тенденцій, характеру міжнародних туристичних по-токів і особливостей формування геопросторових структур. Схема макродослідження туристичного ринку.

7.3. Туристична пропозиція

Механізм макрорегіонального аналізу. Європа, Америка, Африка, Східна Азія і Тихоокеанській басейн, Близький Схід, Південна Азія як туристичні макрорегіони.

Тема 8. Теоретичні аспекти конкуренції на ринку туристичних послуг

8.1. Поняття конкуренції, її функції та роль у розвитку туристичної діяльності.

Сутність конкуренції на ринку. Функції конкуренції. Конкурентоспроможність підприємства. Конкурентоспроможність туристичного продукту.

8.2. Ринок туристичних послуг як передумова розвитку конкуренції між підприємствами туристичного бізнесу

Класифікація ринків. Види та організаційні форми підприємств в Україні, їх загальна характеристика. Туристичні оператори. Туристичні агенти. Комерційні підприємства надання туристичних послуг.

8.3. Види конкуренції в туризмі.

Підприємство як відкрита система, вплив зовнішнього оточення на діяльність підприємства. Складові зовнішнього середовища господарювання підприємств. Складання переліку зовнішніх погроз та можливостей. Оцінка впливу факторів зовнішнього середовища на діяльність підприємства. Чинники зовнішнього середовища.

Тема 9. Маркетингові дослідження на ринку туристичних послуг

9.1. Суть і завдання маркетингових досліджень

Методи вивчення попиту. Вторинна і первинна інформація, обробка, представлення і аналіз. Макросередовище діяльності туристичного підприємства. Методи оцінки середовища ринкової діяльності. Матриця оцінки конкурентного середовища туристичного підприємства. Матриця оцінки ринку постачальників послуг і товарів туристського призначення.

9.2. Проблематика маркетингових досліджень

Обґрунтування і вибір маркетингової стратегії. Маркетингова політика туристичного підприємства. Оцінка ефективності маркетингової політики.

9.3. Інформаційні джерела даних маркетингових досліджень.

Рекламна діяльність туристичного підприємства. Класифікація видів реклами в туризмі. Послідовність інформаційного забезпечення маркетингових досліджень. Етапи дослідження ринку. Інформаційне забезпечення маркетингових досліджень ринку туристичних послуг.

Тема 10. Міжнародні організації

10.1. Сутність, структура і принципи діяльності міжнародних організацій.

Основна мета організації виробництва. Оптимальне управління виробництвом. Складові виробничої системи. Елементи виробничого процесу. Принципи організації виробничого процесу.

10.2. Класифікація міжнародних туристичних організацій.

Типи і види: урядові та неурядові, глобальні і регіональні, універсальні та спеціалізовані. Характеристика діяльності найбільших всесвітніх та європейських туристичних організацій

10.3. Норми міжнародного туристичного права.

Загальна резолюція римської конференції ООН з міжнародного туризму та подорожей 1963 року. Заключний акт Ради з безпеки та співробітництва у Європі 1975 року. Манільська декларація ВТО зі світового туризму 1980 року. Документ Акапулько Всесвітньої наради з туризму 1982 року. Кодекс туриста та Хартія туризму.

Тема 11. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво

11.1. Міжнародний рух капіталу: сутність, умови та форми.

Класифікація форм міжнародного руху капіталу. Офіційний та приватний капітал. Підприємницький та позиковий капітал. Довгостроковий, середньостроковий та короткостроковий капітал. Прямі та портфельні іноземні інвестиції.

11.2. Прямі іноземні інвестиції: сутність, склад, причини та наслідки.

Характеристика прямих інвестицій. Переваги та недоліки прямого іноземного інвестування. Особливості структури прямих інвестицій в економіку України: проблеми, тенденції, перспективи.

11.3. Транснаціональні корпорації (ТНК) як головні суб'єкти міжнародної виробничої та інвестиційної діяльності,

Транснаціональний бізнес: сутність, еволюція, сучасна стратегія. Роль внутрішньокорпоративного обміну. Суперечності між ТНК і національно-державною формою політичної організації суспільства. Регулювання діяльності ТНК.

11.4. Портфельні іноземні інвестиції: причини, сутність та види.

Характеристика портфельних інвестицій. Особливості портфельного інвестування. Суб'єкти та об'єкти портфельного інвестування. Переваги та недоліки портфельного інвестування.

Фондові ринки. Інструменти портфельного інвестування. Цінні папери. Види цінних паперів. Особливості обігу цінних паперів.

Тенденції розвитку портфельного інвестування в країнах світу. Український фондовий ринок: сучасний стан та перспективи розвитку.

11.5. Міжнародні фінансові ринки та рух капіталу.

Міжнародні фінансові центри, передумови їх функціонування. Податкові гавані. Офшорні зони.

11.6. Інвестиційний клімат країни: сутність, фактори формування та складові елементи.

Методичні підходи щодо оцінки інвестиційного клімату країни. Інвестиційний ризик: сутність та причини виникнення. Методи зниження інвестиційного ризику.

11.7. Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності: суть, його цілі, інструменти.

Форми і методи державного регулювання міжнародного інвестування. Визначення інвестиційної позиції країни.

Тема 12. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин

12.1. Формування економічної єдності світу.

Поглиблення інтернаціоналізації світового господарства. Роль НТР у зближенні якісних характеристик сучасного виробництва.

12.2. Особливості сучасної економічної глобалізації.

Глобалізація економічного розвитку і роль МЕВ у налагодженні зв'язків національних економік зі світовим господарством, формуванні елементів глобальної економіки. Світова економічна рівновага, механізм її регулювання. Рушійні сили й особливості сучасної економічної глобалізації, її головні форми. Моделі економічного розвитку. Глобальні інвестиційні цикли.

12.3. Глобальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин.

Міжнародні економічні аспекти вирішення екологічних проблем. Шляхи вирішення глобальної продовольчої проблеми. Глобальна енергетична проблема. Міжнародний тероризм у контексті безпеки світової спільноти. Координація міжнародної економічної політики.

Тема 13. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків

13.1. Необхідність і значення інтеграції України до світового господарства. Загальні цілі міжнародної економічної політики України

Передумови входження України до світового економічного простору. Місце та роль України у світовій економічній системі. Загальні цілі міжнародної економічної політики України.

Проблеми економічної безпеки. Трансформація структури зовнішньої торгівлі. Досягнення експортно-імпоротної збалансованості. Реалізація конкурентних переваг. Україна в міжнародних інвестиційних відносинах. Стабілізація виробництва та його структурна перебудова, залучення іноземних інвестицій. Створення конкурентного середовища

13.2. Національні економічні інтереси України у сфері МЕВ.

Головні напрями розвитку МЕВ: розвиток двосторонніх міжнародних відносин, розширення участі у європейському регіональному співробітництві, членство в міжнародних організаціях. Україна як член СОТ: зовнішні детермінанти економічного розвитку країни.

13.3. Пріоритети України в регіональному співробітництві.

Проблеми співробітництва з ЄС. Нові регіональні напрями зовнішньоекономічних зв'язків України. Переваги та загрози лібералізації внутрішнього ринку та зовнішньої торгівлі.

Тема 14. Інвестиційно-інноваційна діяльність туристичного підприємства

14.1. Інвестиції у туристичній діяльності

Інвестиції в туристичну галузь. Типи інвесторів у туристичній галузі. Процес інвестування в туризм. Оцінка ділового середовища. Особливості інвестування у великі проекти в туризмі. Туристичні оператори як суб'єкти інвестування у туризмі.

14.2. Інновації у туристичній діяльності

Поняття інновацій та інноваційного процесу. Вплив інновацій на розвиток туризму. Соціальне значення інновацій. Види інновацій у туризмі. Фактори, що впливають на інноваційний розвиток туризму. Основні сфери інновацій у туристичній галузі. Управління інноваціями в туристичній галузі.

14.3. Інноваційні процеси на туристичних підприємствах

Відмінності між традиційним та інноваційним підходом в організації управління DESTINATIONAMI. Зміни у сприйнятті туристичного напрямку та організації управління DESTINATIONAMI. Особливості впровадження інновацій у туристичних напрямках.

4. Методи навчання та викладання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, мозкові атаки, презентації (табл. 4.1 і 4.2).

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Таблиця 4.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Світовий ринок туристичних послуг і міжнародні економічні відносини»	Лекція проблемного характеру з питання «Становлення світового ринку туристичних послуг та системи міжнародних економічних відносин». Банк візуального супроводу за темою.

Тема 2. Сутність та класифікаційні ознаки світового туристичного ринку	Лекція проблемного характеру з питання «Роль, значення та сутність світового туристичного ринку». Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 3. Міжнародна торгівля товарами та послугами	Лекція проблемного характеру з питання «Становлення сучасних форм розвитку міжнародної торгівлі товарами та послугами». Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 4. Світова валютна система. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс	Лекція проблемного характеру з питання "Сутність світової валютної системи та міжнародних розрахунків". Банк візуального супроводу за темою.
Тема 5. Місце України на ринку міжнародного туризму	Міні-лекція з питання «Етапи розвитку міжнародного туризму в Україні». Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 6. Світове господарство та особливості його розвитку	Лекція проблемного характеру з питання «Характеристика та аналіз структури світового господарства». Банк візуального супроводу за темою.
Тема 7. Методика дослідження національного туристичного ринку	Міні-лекція з питання «Комплексний аналіз національного туристичного ринку». Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 8. Теоретичні аспекти конкуренції на ринку туристичних послуг	Міні-лекція з питання «Туристичні потоки, загальні тенденції переміщень». Презентація результатів роботи в малих групах. Банк візуального супроводу за темою.
Тема 9. Маркетингові дослідження на ринку туристичних послуг	Кейс «Методи вивчення попиту». Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 10. Міжнародні організації	Лекція проблемного характеру з питання «Класифікація міжнародних туристичних організацій, їх типи і види».
Тема 11. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво	Лекція проблемного характеру з питання «Форми і методи державного регулювання міжнародного інвестування». Банк візуального супроводу за темою.
Тема 12. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин	Лекція проблемного характеру з питання «Прогноз розвитку міжнародного туризму». Банк візуального супроводу за темою. Презентація результатів роботи в малих групах
Тема 13. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків	Лекція проблемного характеру з питання «Стримуючі фактори розвитку іноземного туризму в Україні». Банк візуального супроводу за темою.
Тема 14. Інвестиційно-інноваційна діяльність туристичного підприємства	Кейс «Форми ринкових структур у туризмі». Презентація результатів роботи в малих групах

Лекції проблемного характеру – це один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці та мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх слухачів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лабораторне заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Презентації – це виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного слухача, так і колективними, тобто виступи двох та більше слухачів.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

Таблиця 4.2

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
1	2	3
Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Світовий ринок туристичних послуг і міжнародні економічні відносини»	Тема лабораторного заняття «Етапи розвитку світового ринку туристичних послуг»	Робота в малих групах, презентації
Тема 2. Сутність та класифікаційні ознаки світового туристичного ринку	Тема лабораторного заняття «Суспільний феномен туризму»	Робота в малих групах, мозкові атаки
Тема 3. Міжнародна торгівля товарами та послугами	Тема лабораторного заняття «Структура, форми, та методи міжнародної торгівлі»	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації
Тема 4. Світова валютна система. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс	Тема лабораторного заняття «Форми концентрації капіталу у міжнародному туристичному бізнесі»	Робота в малих групах, презентації

Тема 5. Місце України на ринку міжнародного туризму	Тема лабораторного заняття «Співробітництво України з іноземними країнами в галузі міжнародного туризму»	Робота в малих групах, мозкові атаки
Тема 6. Світове господарство та особливості його розвитку	Тема лабораторного заняття «Джерела виникнення протиріч у світовому господарстві»	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації
Тема 7. Методика дослідження національного туристичного ринку	Тема лабораторного заняття «Використання статистичних баз даних для дослідження динаміки світових туристичних потоків»	Робота в малих групах, презентації
Тема 8. Теоретичні аспекти конкуренції на ринку туристичних послуг	Тема лабораторного заняття «Генеруючі та реціпієнтні національні ринки»	Презентації, робота в малих групах, мозкові атаки
Тема 9. Маркетингові дослідження на ринку туристичних послуг	Тема лабораторного заняття «Стиль життя як інтегральний чинник туристичного попиту»	Робота в малих групах, мозкові атаки
Тема 10. Міжнародні організації	Тема лабораторного заняття «Характеристика діяльності найбільших всесвітніх та європейських туристичних організацій»	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації
Тема 11. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво	Тема лабораторного заняття «Транснаціональні компанії в туризмі»	Робота в малих групах, презентації
Тема 12. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин	Тема лабораторного заняття «Прояв глобалізаційних процесів в індустрії туризму»	Презентації, робота в малих групах, мозкові атаки
Тема 13. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків	Тема лабораторного заняття «Стримуючі фактори розвитку іноземного туризму в Україні»	Робота в малих групах, мозкові атаки
Тема 14. Інвестиційно-інноваційна діяльність туристичного підприємства	Тема лабораторного заняття «Форми об'єднань міжнародних підприємств»	Робота в малих групах, мозкові атаки, презентації

5. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, лабораторні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

- поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);
- модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний

змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

- підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі іспиту, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- активна участь у виконанні лабораторних завдань;
- активна участь у дискусії та презентації матеріалу на лабораторних заняттях;
- проведення диктанту за лекційним матеріалом.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання розрахункових завдань; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на лабораторних заняттях.

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент за формами та методами навчання, наведено в табл. 5.1.

Таблиця 5.1

Розподіл балів за формами та методами навчання

Теми змістовного модулю		Лекції (присутність)	Практичні заняття (присутність)	Завдання за темами (виконання практичних завдань)	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	Експрес-опитування	Виконання компетентісно-орієнтованого завдання	Письмові контрольні роботи	Σ
ЗМ 1	Тема 1. Предмет і завдання дисципліни «Світовий ринок туристичних послуг і міжнародні економічні відносини»	1	1						2
	Тема 2. Сутність та класифікаційні ознаки світового туристичного ринку	2	2			2			6
	Тема 3. Міжнародна торгівля товарами та послугами	1	1	2					4

	Тема 4. Світова валютна система. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс	1	1				4	6
	Тема 5. Місце України на ринку міжнародного туризму	1	1			2		4
	Тема 6. Світове господарство та особливості його розвитку	1	1					2
ЗМ 2	Тема 7. Методика дослідження національного туристичного ринку	1	1	1	1		2	6
	Тема 8. Теоретичні аспекти конкуренції на ринку туристичних послуг	1	1	2	1			5
	Тема 9. Маркетингові дослідження на ринку туристичних послуг	1	1	1				2
	Тема 10. Міжнародні організації	1	1	1			2	5
	Тема 11. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво	1	1	1		1		4
	Тема 12. Економічна єдність світу і глобальні проблеми міжнародних економічних відносин	1	1	1	1			4
	Тема 13. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків	1	1		1			3
	Тема 14. Інвестиційно-інноваційна діяльність туристичного підприємства	1	1				4	6
Іспит								40
Усього		15	15	9	4	5	4	100

Самостійна робота здобувача включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; виконання домашніх завдань; підготовка до практичних занять; підготовка до колоквіуму; пошук (підбір) джерел для підготовки презентацій за заданою тематикою та виконання індивідуальних завдань з використанням програмного забезпечення.

Порядок оцінювання завдань самостійної роботи передбачає отримання балів відповідно до форм та методів навчання протягом вивчення дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення іспиту, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 20 тестів та 3 практичних завдань (ситуаційного, діагностичного та евристичного), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Екзаменаційний білет включає:

Стереотипне завдання: мах кількість балів – 10.

Ситуаційне завдання: мах кількість балів – 5.

Діагностичне завдання: мах кількість балів – 10.

Евристичне завдання: мах кількість балів – 15.

Результат семестрового іспиту оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює 100. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 60 (табл.5.2). Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Таблиця 5.2

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

6. Рейтинг-план навчальної дисципліни

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 6.1.

Таблиця 6.1.

Рейтинг-план навчальної дисципліни (Система оцінювання рівня сформованості компетентності)

Тема	Форми та види навчання		Форми оцінювання	Max бал
Тема 1.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція на тему «Предмет і завдання дисципліни Світове господарство і міжнародні економічні відносини»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Етапи розвитку світового ринку туристичних послуг»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
Тема 2.	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекція на тему «Сутність та класифікаційні ознаки світового туристичного ринку»	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Суспільний феномен туризму»	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань (експрес-опитування)	2

	опрацювання			
Тема 3.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Міжнародна торгівля товарами та послугами»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Структура, форми, та методи міжнародної торгівлі»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
Виконання практичних завдань до теми		Вирішення практичних задач з теми	2	
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Підготовка презентації	2
Тема 4.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Світова валютна система. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Форми концентрації капіталу у міжнародному туристичному бізнесі»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		Проведення письмової контрольної роботи	Поточна контрольна робота	4
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)		
Тема 5.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Місце України на ринку міжнародного туризму»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Співробітництво України з іноземними країнами в галузі міжнародного туризму»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Експрес-опитування	2	
Тема 6	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Світове господарство та особливості його розвитку»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Джерела виникнення протиріч у світовому господарстві»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)		
Тема 7.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Методика дослідження національного туристичного ринку»	Робота на лекції	1
Практичне заняття	Виконання практичного завдання «Використання статистичних баз даних для дослідження динаміки світових	Активна участь у виконанні практичних завдань	1	

		туристичних потоків»		
		Виконання компетентнісно-орієнтованого завдання	Захист компетентнісно-орієнтованого завдання	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	1
Виконання практичних завдань до теми		Вирішення практичних завдань до теми	1	
Тема 8.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Теоретичні аспекти конкуренції на ринку туристичних послуг»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Генеруючи та реціпієнтні національні ринки»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		Виконання практичних завдань до теми	Вирішення практичних задач з теми	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	1
Тема 9.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Маркетингові дослідження на ринку туристичних послуг»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Стиль життя як інтегральний чинник туристичного попиту»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	
Виконання практичних завдань за темою		Вирішення практичних задач з теми	1	
Тема 10.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Міжнародні організації»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Характеристика діяльності найбільших всесвітніх та європейських туристичних організацій»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		Виконання компетентнісно -орієнтованого завдання	Захист компетентнісно-орієнтованого завдання	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	
Виконання практичних завдань за темою		Вирішення практичних задач з теми	1	
Тема 11.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Транснаціональні компанії в туризмі»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Експрес-опитування	1
Виконання практичних завдань за темою		Вирішення практичних задач з теми	1	
Тема	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Економічна єдність світу і	Робота на лекції	1

		глобальні проблеми міжнародних економічних відносин»		
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Прояв глобалізаційних процесів в індустрії туризму»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	1
		Виконання практичних завдань за темою	Вирішення практичних задач з теми	1
Тема 13.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Стримуючі фактори розвитку іноземного туризму в Україні»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	1
		Виконання практичних завдань за темою	Вирішення практичних задач з теми	
Тема 14.	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція на тему «Інвестиційно-інноваційна діяльність туристичного підприємства»	Робота на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття за темою «Інвестиційно-інноваційна діяльність туристичного підприємства Форми об'єднань міжнародних підприємств»	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		Проведення підсумкової контрольної роботи	Підсумкова контрольна робота	4
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань (усна доповідь)	
Виконання практичних завдань за темою		Вирішення практичних задач з теми		

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Бестужева С. В. Міжнародна економічна діяльність України: навчальний посібник / С. В. Бестужева. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2010. – 212 с.
2. Василенко В. О. Конкурентоспроможність підприємств у сфері туристичного бізнесу [Текст] : навч. посіб. / Таврійський нац. ун-т ім. В.І. Вернадського. – К. : Освіта України, 2012. – 506 с.
3. Єрмаченко В. Є. Дослідження світового та регіональних туристичних ринків [Текст] : конспект лекцій / Харківський національний економічний університет. – Х. : ХНЕУ, 2011. – 239 с.
4. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) [Текст] : навч. посіб. – 3-є вид., перероб. та доп. – К. : Альтерпрес, 2006. – 430 с.
5. Трансформаційні процеси в умовах глобалізації: держава, регіон, підприємство: Монографія / І. Р. Бузько, Н. Ю. Королевська, О. А. Сущенко. – Луганськ - «Ноулідж», 2012. – 548.

6. Рекреаційні комплекси світу / Єрмаченко В.Є., Зима О.Г., Дехтяр Н.А., Алдошина М.В. [Електронна версія документа: elib2\Ermachenko3.pdf] – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 321 с.

7. Козак Ю. Г. Міжнародні економічні відносини. Навч. Посібник /Ю.Г. Козак, М.А. Заєць, Н.В. Притула, О.М. Коваленко та ін. - Одеса- «ТОВ.ПЛУТОН », 2016. – 352 с.

8. Туризм в умовах глобалізації: особливості та перспективи розвитку [Текст] = Tourism under conditions of globalization: specific features and prospects of development: monograph : монографія / [під ред. М.О. Кизима, В.Є. Єрмаченка]. – Х. : ІНЖЕК, 2012. – 471 с.

9. Школа І. М. Міжнародні економічні відносини : підручник для студ. вищ. навч. закл. / І. М. Школа, В. М. Козменко, О. В. Бабінська; Чернів. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – вид 2-ге., переробл. і допов. – Чернівці : Книги-XXI, 2007. – 544 с.

10. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. посібник / Т.В. Шталь [та ін.]. – Харків : «Видавництво «Форт», 2015. – 364 с.

7.2. Додаткова

11. Гонтаржевська Л. І. Ринок туристичних послуг в Україні / Л. І. Гонтаржевська. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2008. – 180 с.

12. Дехтяр Н.А. Тенденції розвитку світового ринку ділового туризму // Проблеми економіки. – 2014. – № 1. – С. 43 – 51.

13. Дехтяр Н.А., Пудровська М.М. Перспективи співробітництва між Україною та Францією у галузі ностальгічного туризму // Бізнес-Інформ. – 2018. – №1. – С. 220-226.

14. Дехтяр Н.А., Грабарчук В.С. Задачи развития делового туризма в Украине // Бизнес-Информ. – 2015. – № 4. – С. 149-156.

15. Захарченко П. В. Модели экономики курортно-рекреационных систем : монографія / П. В. Захарченко. – Бердянск : Ткачук А. В., 2010. – 392 с.

16. Кабушкин Н. И. Менеджмент туризма : учебник / Н. И. Кабушкин. – Мн. : Новое знание, 2004. – 409 с.

17. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / В. В. Козик, Л. А. Панкова, Н. Б. Даниленко. – 7-е вид. – К. : Знання, 2008. – 406 с.

18. Любщева О. О. Ринок туристичних послуг / Любщева О. О. – К. : Альтерпрес, 2006. – 436 с.

19. Сущенко О. А. Територіальний брендинг як інструмент розвитку туристично-рекреаційного комплексу / О. А. Сущенко, К.В. Касенкова // Економічні інновації. – 2019. – Т. 21, Вип. 2 (71). – С. 139-149.

20. Petrova M., Dekhtyar N. Klok O., Loseva O. Regional tourism infrastructure development in the state strategies. Problems and Perspectives in Management (ISSN 1727-7051 print, 1810-5467 online). Volume 16, Issue 4, 2018. Pp. 259-274 SCOPUS. doi: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.16\(4\).2018.22](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.16(4).2018.22)

21. Tymoshenko K.V. Methods of formation of the tourism brand of Ukraine as a factor of increasing competitiveness / Tymoshenko K.V. // Вчені записки таврійського національного університету імені в. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. – 2020 р. – №2. Т.31(70). С. 47-53.

7.3. Інтернет-ресурси

22. ПНС з навчальної дисципліни «Світовий ринок туристичних послуг та міжнародні економічні відносини». – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5425>